

Tønsberg kommune Fagenhet helse og omsorg

Saksbehandler: Astrid Holwech
Direkte telefon: 33348711
Vår ref.: 14/15852
Arkiv: FA-G21, TI-&13
Deres ref.: 14/242

Dato: 26.03.2014

Det kongelige helse- og omsorgsdepartement
Postboks 8011 Dep

0030 OSLO

Høringsuttalelse Tønsberg kommune - Reservasjonsordning for fastleger

Vedlagt oversendes Tønsberg kommunes høringsuttalelse i Helse- og omsorgsdepartementets forslag til reservasjonsordning for fastleger.

Tønsberg bystyre fattet den 19.03.2014 i sak BY-019/14 følgende vedtak og høringsuttalelse:

1. *Bystyret mener i tråd med rådmannens innstilling at spørsmålet om legers mulighet til å reservere seg mot henvisning til abort må behandles av Stortinget og gjøres gjeldende nasjonalt.*
2. *Tønsberg kommunes høringsuttalelse om reservasjonsordningen for fastleger oversendes Helse- og omsorgsdepartementet.*

Høringsnotatet og forslagene til lovendringer og forskriftsforslag innebærer en rekke overordnede politiske og prinsipielle problemstillinger. I tillegg kommer de mer praktiske problemstillinger som kommunen må håndtere dersom departementets forslag til reservasjonsordning for fastleger ved henvisning til abort blir vedtatt.

Om den rettslige reguleringen av en reservasjon mot abort

Høringsforslaget skal gi fastleger rettslig mulighet til å reservere seg mot å henvise til abort. Reservasjonsrett av samvittighetsgrunner i forbindelse med å utføre eller assistere ved et svangerskapsbrudd er regulert i abortloven og abortforskriften. Forslaget til reservasjonsordning for fastleger ved henvisning til abort er derimot foreslått regulert i forskrift til helse- og omsorgstjenesteloven, fastlegeforskriften.

Rettsregler som gjelder reservasjon mot å henvise til abort bør behandles direkte i sammenheng kvinners rettigheter i følge abortloven. Helsepersonells plikter er regulert i helsepersonelloven. Helse- og omsorgstjenesteloven regulerer kommunenes plikter og ansvar overfor alle innbyggere. Reservasjonsmulighet for leger er et prinsipielt og politisk spørsmål som ikke har noen sammenheng med kommunenes "sørge for ansvar" for helse- og omsorgstjenester. Ansvaret for å avgjøre om leger skal ha mulighet til å reservere seg mot abort bør ligge i Stortinget.

Om de politiske og prinsipielle forslag i høringsnotatet

I følge Ståsettutvalgets NOU 2013:1 ble reservasjonsspørsmålet grundig drøftet før innføring av selvbestemt abort i 1978. Ståsettutvalgets flertall mente at avveiningene som ble gjort den gang er holdbare også i dag. Det er i høringsnotatet foretatt en fremstilling av gjeldende rett mht fastlegers anledning til å reservere seg av samvittighetsgrunner. Det kommer klart fram både av notatets vurderinger i pkt 4.1.1, konklusjonen og det betingede forslaget til reservasjonsordning, at gjeldende rett ikke gir anledning til mer enn en mulighet til reservasjon

Postadresse: Postboks 2410, 3104 Tønsberg
Besøksadresse:
E-post: postmottak@tonsberg.kommune.no

Telefon: 33 34 80 00
Telefaks: 33 34 80 10
Internett: www.tonsberg.kommune.no

Bank:
Org.nr. 950 611 839

under visse betingelser. I realiteten har ikke fastleger reservasjonsmulighet etter gjeldende rett. Dette ble også fastslått av departementet i 2011 da de vurderte det juridiske grunnlaget i rundskriv.

Departementet drøftelse av mulighet til å skifte arbeid som grunnlag for ikke å ta hensyn til EMK art 9 Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet viser igjen at det er lite grunnlag for reservasjonsmuligheten i forhold til abort.

Kvinnen fremmer selv begjæring om svangerskapsavbrudd i skjema IS-1142 og legens henvisning er et tillegg til kvinnens begjæring. Legens handling fremstår i denne sammenheng som mindre vesentlig i forhold til kvinnen rett til en faglig forsvarlig, objektiv og informativ behandling av samtlige leger som utfører offentlige helsetjenester.

Disse forhold gjør at reservasjonsspørsmålet uansett må drøftes helhetlig og på et prinsipielt og politisk nivå, og i forhold til kvinners rett til abort, diskriminering, lik rett til helsetjenester og likestilling. Dette er mer en sak om kvinnehelse og kvinners rettigheter mer enn en sak om legers rettigheter.

Om myndighet i prinsipielle spørsmål

Høringsnotatet tar ingen prinsipiell vurdering av de konsekvenser forslaget vil ha i forhold til skiftende politiske kommunestyre. Etter kommuneloven skal nytt kommunestyret innen 31. desember året etter valgåret, behandle kommunens delegasjonsreglement. Kommunestyrene kan vedta å delegerer myndighet etter helse- og omsorgstjenesteloven m/forskrifter til rådmannen i enkeltsaker og i saker som ikke er av prinsipiell betydning (kommuneloven § 24 nr. 3).

Hvis en kommune skal gi sine fastleger reservasjonsmulighet vil dette være en sak av prinsipiell betydning. En reservasjonssak vil derfor måtte behandles av kommunestyret, før kommunen kan inngå en avtale om reservasjon med en fastlege.

Det vil det være en mulighet med skiftende syn i reservasjonsspørsmålet for hver kommunestyreperiode. Konsekvensene av dette kan enten innebære at det blir forskjell fra lege til lege om de får reservere seg, avhengig av hvilken periode de inngikk fastlegeavtalen. Alternativt vil avtalene måtte inneholde et forbehold om fornyet godkjenning etter hvert kommunestyrevalg. Reservasjonsmuligheten i de enkelte kommuner vil dermed være gjenstand for gjentakende politisk prosesser omkring abortspørsmålet.

Om retten til helsehjelp opprettholdes

Rent praktisk vil en reservasjonsordning være mulig å gjennomføre i kommuner som Tønsberg med mange flerlegepraksiser og korte avstander. Det vil være et større problem i mindre kommuner. Det kan likevel være tenkelig at ikke bare kvinner som har behov for abort vil skifte fastlege, når de mottar beskjed fra legen sin om at vedkommende har reservert seg. Reservasjonslegene risikerer en pasientflukt. Dette kan medføre en forskyvning av listefordelingen i kommunen som i er uheldig.

Det er likevel hensynet til den enkeltes kvinnes helserettlige krav som er viktigst.

Flere kommuner har få kvinnelige leger, hvis den eller de reserverer seg, vil kommunen få et dårligere fastlegetilbud som spesielt rammer kvinnelige pasienter.

Fastlegeforskriften har strenge regler i forhold til legens mulighet til å få strøket en pasient fra sine lister. Pasienter har rett til å velge hvilken lege de ønsker, så lenge det er ledig listeplass. Ved å gi noen leger reservasjonsmulighet, begrenses denne pasientrettigheten ved at det vil være oppgaver legen ikke utfører. Det vil alltid også være en ulempe for en pasient å måtte forholde seg til flere leger, hvis kvinner må gå til en annen lege for å få henvisning til abort.

Åpenhet om en fastleges abortsyn og reservasjon gjør at leger i abortsaker ikke lenger vil ha en skjult praktisering av abortloven gjennom de foreslåtte forslagene. For pasientene er dette en fordel, men det oppveier ikke alle ulempene som er gjennomgått over.

Med hilsen

Astrid Holwech
seniorrådgiver